

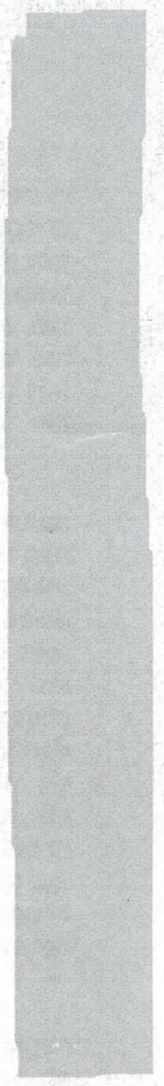
BRIEF NR DIS 2000005863

Rapportage MID
over

Kasjmir

Aangeboden aan
Voorzitter en leden CVIN
door
Directeur Militaire Inlichtingendienst

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

Sectie Zuid en Oost Azië

De Kwestie Kasjmir

Het conflict tussen India en Pakistan gaat terug tot de onafhankelijkheid van beide landen in 1947. Vlak voor het vertrek van de Britten in 1947 werd besloten dat de overwegend islamitische landen zouden worden ondergebracht bij het nieuw Pakistan. Na het vertrek van de Britten was er nog geen beslissing genomen over het overwegend islamitisch Kasjmir aangezien de toenmalige hindoeïstische maharadja van Kasjmir, Hari Singh hoopte dat Kasjmir onafhankelijk zou kunnen worden. Toen het Pakistaanse leger probeerde om Kasjmir met geweld in te lijven, riep de maharadja de hulp in van het Indiase leger. Het document dat de maharadja toen tekende wordt door India beschouwd als bewijs dat Kasjmir bij India hoort.

Om de opgelopen spanningen beter te begrijpen een korte terugblik. In april 1999 sloten India en Pakistan het verdrag van Lahore. Dit verdrag werd wereldwijd omschreven als een doorbraak in de relatie tussen India en Pakistan. De dooi in de relatie zou zijn opgetreden. De onderhandelingen werden voorafgegaan door de historische busreis van de beide premiers tussen Delhi en Lahore. Hieraan voorafgaand en tegelijkertijd, nog onbekend voor de Indiase strijdkrachten, bevonden zich inmiddels moslimvrijheidsstrijders in het grensgebied met Kasjmir. Deze vrijheidsstrijders hadden de winter van 1998/1999 gebruikt om te infiltreren in het grensgebied om, bij het aanbreeken van de lente, bezit te kunnen nemen van Indiase stellingen. Dit leidde in juni 1999 tot voortdurende schendingen van de bestandslijn door deze moslimvrijheidsstrijders waarvan overigens onduidelijk of de moslimvrijheidsstrijders door Pakistan zijn ingehuurd.. De hindoe-nationalistische regering in India kon zich in het verkiezingsjaar dit soort schendingen niet permitteren en trad hard op. Uiteindelijk leidde het Kargil effect¹ dan ook tot stemmenwinst bij de Indiase verkiezing in oktober 1999 en werd de hindoe-nationalistische regering onder premier Vajapayee herkozen.

Ondertussen werd de toenmalige premier van Pakistan Sharif geconfronteerd met zijn eigen problemen. Sharif dreigde namelijk na de ondertekening van het verdrag van Lahore de steun van het Pakistaanse leger te verliezen. In een poging om zijn machtsbasis te consolideren zou Sharif toen mogelijk ingestemd kunnen hebben met een infiltratiepoging van het leger in Kashmir. Op het moment dat echter na twee maanden, dus in augustus 1999, duidelijk werd dat India diplomatieke steun kreeg van o.a. de VS over haar optreden in het gebied zag Sharif zich gedwongen om overhaast en zonder overleg met de legerleiding af te reizen naar Washington om daar bemiddeling aan te vragen. Dit leidde tot speculaties dat de schendingen mogelijk geen politieke goedkeuring van de Pakistaanse regering hadden.

---

¹ Zogenoemd naar de plaats waar de felste gevechten plaatsvonden

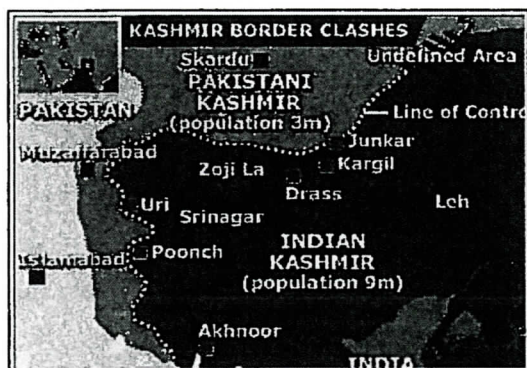

Zowel in India en Pakistan namen de spanning toe na de bekendmaking van de afspraken tussen Clinton en Sharif. Volgens deze afspraken zouden er namelijk concrete stappen worden genomen om de bestandslijn in Kasjmir zoals die was vastgelegd in het akkoord van Simla te herstellen. Verder gaf President Clinton aan dat hij persoonlijk geïnteresseerd was om de kwestie verder op te lossen. De formulering "persoonlijke interesse" veroorzaakte opschudding in Delhi. Dit omdat India bemiddeling door derden altijd heeft afgewezen. Uiteindelijk werd Sharif in oktober 1999 afgezet door generaal Musharaff, opperbevelhebber van de Pakistaanse strijdkrachten en verantwoordelijk voor het optreden in Kasjmir.

Dit alles heeft er uiteindelijk toe geleid dat er nu voor het eerst sinds jaren weer in de winter in Kasjmir wordt gevochten. Deze gevechten kenmerken zich door voortdurende schermutselingen en artilleriebeschietingen. Schattingen variëren van zo'n vijf- tot tienduizend manschappen van beide partijen die in het gebied aanwezig zijn.

Verder heeft de Indiase premier Vajpayee recentelijk een aantal uitspraken gedaan waardoor de spanningen verder opliepen. Vajpayee ging namelijk in op de Pakistaanse eis om te praten over Kasjmir daarbij haalde hij echter een oude Indiase voorwaarde tevoorschijn dat "centraal zal staan dat Pakistan het bezette deel van Kasjmir teruggeeft aan India." Ook kondigde premier Vajpayee een verhoging van het Indiase defensiebudget met ongeveer 30 procent aan, nadat de Indiase legertop op verhoging van het budget had aangedrongen vanwege de kwestie Kasjmir. De nieuwe defensiebegroting zal nu ongeveer 30,6 miljard gulden gaan bedragen.

Ook de nasleep van de recente kaping van een Indiase Airbus, die uiteindelijk leidde tot de vrijlating van een aantal gevangenen door India in ruil voor de passagiers, speelt een rol. De vrijgelaten gevangenen zijn namelijk naar Pakistan vertrokken en de belangrijkste van hen, Maulana Masood Azhar, heeft sinds zijn vrijlating voortdurend opgeroepen tot een "totale oorlog" tegen India. De huidige Pakistaanse regering werd zodanig door deze uitspraken in verlegenheid gebracht dat zij Azhar inmiddels opnieuw heeft opgepakt.

Mede vanwege het aanstaande bezoek van 20-25 maart van President Clinton aan India en Bangladesh lijkt de kwestie Kasjmir opnieuw op de agenda van de internationale gemeenschap te komen. President Clinton zal ook een kort bezoek brengen aan Islamabad. Inmiddels heeft de

Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Albright aangegeven dat President Clinton tijdens zijn bezoek zal aandringen op meer controle over het nucleaire arsenaal van India. Hetzelfde verzoek zal hij doen in Pakistan. Daar zal hij ook aandringen op een tijdsschema voor de terugkeer naar een democratie.

Beoordeling

Het geduld van India over de voortdurende schendingen van de bestandslijn lijkt langzamerhand op te raken. Dit blijkt onder andere uit uitspraken van zowel de Indiase minister van Defensie Fernandes, als de opperbevelhebber van het Indiase leger generaal Malik. Volgens deze uitspraken zou de mogelijkheid van een *limited war* inmiddels voor de Indiase regering bespreekbaar zijn geworden. In dat geval heeft India twee mogelijkheden om het conflict op te lossen:

- Enerzijds een beperkt offensief gericht op het verjagen van infiltranten en het aanvalen van Pakistaanse stellingen in het gebied langs de bestandslijn. Dit zou uiteindelijk tot een

[REDACTED]

nieuwe oorlog over het gebied kunnen leiden. India zou hiermee echter veel van het de afgelopen maanden opgebouwde krediet verliezen.

- Anderzijds kan India kiezen voor druk op de internationale gemeenschap om Pakistan er van te overtuigen de guerrilla oorlog in Kashmir te beëindigen. Deze tweede keuze lijkt minder kans op een succesvol resultaat te bieden. Met name de VS lijken namelijk niet van plan om Pakistan hard onder druk te zetten over de steun aan de opstandelingen in Kasjmir

[REDACTED] kan worden gemeld dat er op dit moment **geen** indicaties zijn dat er verdere troepenversterkingen door een van beide landen plaatsvinden in het gebied of elders langs de grens. Met betrekking tot het eventuele gebruik van de aanwezige nucleaire middelen het volgende: sinds mei 1998 is ook Pakistan een (defacto) kernwapenstaat geworden. Of het risico van dit gegeven onder een militair regime groter is dan onder een civiele regering moet sterk worden betwijfeld. Het zeggenschap van de civiele regeringen over het Pakistaanse kernwapenprogramma is feitelijk altijd minimaal geweest. In die zin is er dus niets veranderd. Dat tot inzet van nucleaire middelen zal worden overgaan is op dit moment echter onwaarschijnlijk.